

Svensk export – komparativa fördelar och specialiseringsmönster sedan 1990-talet

DANIEL LIND

arbetar som samhällspolitisk chef på fackförbundet Jusek.

Han är ek mag och pol mag, har studerat på forskarutbildningen i nationalekonomi och disputerade på en avhandling i ekonomisk historia vid Lunds universitet

våren 2014. Lind har tidigare skrivit i *Ekonomisk Debatt* om

IKT-produktion, industrins produktivitetstillväxt, lyckans ekonomi, *input-output* analys, Sveriges avindustrialisering samt konkurrenskraft i en

värld av globala värdekedjor. daniel.lind@jusek.se

Om hänsyn inte tas till den ökade specialiseringen inom och mellan länder blir förståelsen för Sveriges komparativa fördelar och specialiseringsmönster ofta missvisande. Det beror på att framväxten av globala värdekedjor har resulterat i att industribranschernas export säger allt mindre om dess bidrag till löner och vinster i Sverige. Med fokus på fördelningen av löner och vinster mellan länder och branscher har Sveriges specialisering mot de mest innovativa industribranscherna minskat sedan millennieskiftet. För att stärka forskningsanknytningen och öka möjligheten att nå EU:s lägsta arbetslöshet år 2020 bör s-m-p-regeringen slopa sitt exportmål och i stället införa ett konkurrenskraftsmål.

Förändringar i en ekonomis produktionsstruktur bestäms i hög grad av hur ny teknik påverkar företagets produktionsprocesser. Sedan 1970-talet har den här strukturuomvandlingen – främst driven av IT-revolutionen – påverkat svensk ekonomi i två väsentliga avseenden (Lind 2014). För det första: i den inhemska ekonomin köper industriföretagen in en större del av sina insatser från externa leverantörer, inte minst i form av kunskapsintensiva företagstjänster. För det andra: industriföretagen förlägger en större del av sin klassiska industriproduktion i lågkostnadsländer. Detta kan göras i egen regi eller via externa leverantörer och har lagt grunden för de globala värdekedjor som i dag dominerar världsekonomin (OECD 2013a).

Forskningen om världsekonomin funktionssätt och länders och branschens utveckling i den globala ekonomin har under senare år börjat ta hänsyn till dessa förändrade produktionsprocesser. I ljuset av den ökade specialiseringen inom och mellan länder menar t ex Timmer m fl (2013) att vedertagen, bruttobaserad utrikeshandelsstatistik riskerar att snedvrیدا kunskapen om och förståelsen för länders specialiseringsmönster och branschens konkurrenskraft.¹ I samma anda menar Rahman och Zhao (2013) att en tillförlitlig förståelse av komparativa fördelar och handelsströmmar förutsätter ett skifte från ett brutto- till ett nettoperspektiv – hur förädlings-

¹ Internationell handel mäts i bruttotermier. Det betyder att hela försäljningsvärdet av en importerad produkt tillfaller det land där produkten slutproducerats (*last country of origin*), trots att insatserna, och därmed värdeskapandet, kan härledas till många och ett växande antal länder (och branscher). Se t ex Lamy (2011). Det betyder även att bruttovärdet registreras – och adderas – varje gång en insatsprodukt korsar en nationsgräns. Med fler gränsövergångar inom ramen för alltmer komplicerade globala värdekedjor ökar således skillnaden mellan handels bruttovärde och den förädling som genereras i produktionsprocessen. Se t ex Johnson och Noguera (2012).

värden (löner och vinster) inbäddade i en slutprodukt fördelas mellan branscher och länder.

Behovet av att utgå från en nettobaserad utrikeshandelsstatistik i analyser av komparativa fördelar, länders specialiseringsmönster och industribranschers konkurrenskraft är särskilt betydelsefullt för att förstå utvecklingen i högteknologiska länder med en omfattande utrikeshandel (OECD-WTO 2012). Trots detta har den framväxande forskningen ännu inte nått svensk ekonomi i någon nämnvärd utsträckning.² Det finns således många obesvarade frågor. Att söka svaret på åtminstone några av dessa är av särskild vikt med anledning av industrins ledande roll i lönebildningen, att regeringen har ambitionen att nyindustrialisera Sverige och att dess exportstrategi är en bärande del av politiken för att ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020.

Syftet med den här artikeln är att analysera om, och i så fall på vilket sätt, skattningar av svenska industribranschers komparativa fördelar ger andra resultat om de baseras på nettobaserade förädlingsvärden än om de utgår från vedertagen bruttostatistik. Detta lägger i sin tur grunden för en mer välgrundad förståelse för den pågående strukturomvandlingen, specialiseringsmönster och industribranschers potential för framtida exporttillväxt. De frågor som besvaras är: (1) Hur konkurrenskraftiga är svenska industribranscher och hur har konkurrenskraften utvecklats över tid? (2) Hur ser specialiseringsmönstren ut i svensk ekonomi och har industriproduktionen rört sig i högteknologisk riktning? Den studerade perioden är 1995–2011.

Artikeln är strukturerad enligt följande. I ett första avsnitt presenteras metoden med vilken industribranschernas konkurrenskraft beräknas. I det andra och tredje avsnittet genomförs empiriska analyser av industribranschernas konkurrenskraft och Sveriges specialiseringsmönster. I ett avslutande avsnitt diskuteras de empiriska slutsatserna i ljuset av svensk lönebildning och s-mp-regeringens exportstrategi och dess ambition att nyindustrialisera Sverige.

1. Branschers konkurrenskraft – metod

För att beräkna svenska industribranschers konkurrenskraft används avslöjade komparativa fördelar (Balassa 1965).³ Med utgångspunkt i Ricardos teori är Balassas RCA-mått en mycket flitigt använd indikator för att beräkna länders relativa (konkurrens-) fördel/nackdel i produktionen av en viss vara eller tjänst (Koopman m fl 2010; Laursen 2015). Balassas RCA-index definieras som:

2 Ett undantag är Tillväxtanalys (2014). Det bruttobaserade perspektivet används dock frekvent. Se t ex Facken inom industrin (2015), Business Sweden (2015), Industrins ekonomiska råd (2015), Konjunkturinstitutet (2015), Regeringskansliet (2015) och Industrins arbetsgivare (2015). Kommerskollegium har under några år intresserat sig för svensk ekonomi och utrikeshandel utifrån ett förädlingsvärdeperspektiv. Se t ex Kommerskollegium (2015). Dessa analyser har dock inte fokuserat på de perspektiv och metoder som lyfts fram i den här artikeln.

3 *Revealed comparative advantage* (RCA). Se även Balassa och Noland (1989).

$$RCA_{ij} = \frac{\frac{x_{ij}}{X_i}}{\frac{x_{aj}}{X_a}}$$

där x_{ij} är exporten av produkten j från landet i , X_i är den totala exporten från landet i , x_{aj} är världens totala export av produkten j och X_a är världens totala export.⁴ Med denna definition jämför RCA-indexet den nationella exportstrukturen av en viss produkt med världens exportstruktur av samma produkt. Om indexet överstiger ett är landet specialiserat på produkten; dess andel av landets export överstiger samma produkts andel av världens export.⁵ Av detta följer att produktionen i branschen betingar en hög konkurrenskraft och att potentialen är god för en fortsatt stark exporttillväxt i takt med att marknader växer och nya öppnas.

En alternativ strategi som har etablerats under senare år är att använda förädlingsvärdebaserad handelsstatistik i Balassas RCA-mått för att analysera industribranschens konkurrenskraft (Timmer m fl 2013; OECD 2013b). Orsaken till detta är att bruttobaserade RCA-mått kan vara missvisande eftersom de inte tar hänsyn till att bruttoexporten säger allt mindre om den nationella och branschvisa förädlingen i en världsekonomi dominerad av globala värdekedjor (Koopman m fl 2010).⁶ Den nettobaserade handelsstatistik som används i den här artikeln har hämtats från en ny global *input-output*-modell, vars främsta fördel är att man kan följa löner och vinster i alla produktionssteg i alla länder som deltar i färdigställandet av en slutprodukt.⁷ Med den här statistiken blir tolkningen av ett RCA-mått större än ett att landet, relativt världen i sin helhet, genererar en högre andel av sin totala förädling längs de globala värdekedjorna från den produktens produktionsprocess. Därmed är landet specialiserat på värdeskapandet längs denna produkts globala värdekedjor.

4 Exporten mäts i bruttotermier.

5 Balassas RCA-index är ett relativt mått. Det betyder att alla länder – per definition – kommer att vara specialiserade på någon typ av export. Den relativa konstruktionen innebär även att ett lands specialisering kan förändras trots att den nationella exportstrukturen är oförändrad (d v s då nämnaren förändras, men täljaren är konstant). Notera att Balassas mått är asymmetriskt; för en bransch med komparativa nackdelar utgörs det möjliga indexintervallet av noll till ett, men om komparativa fördelar föreligger utgörs det av ett till oändligheten. Sedan dess tillkomst har Balassamåttet diskuterats intensivt. Ett inflytelserikt sentida exempel är Costinot m fl (2012).

6 Av en snabbt växande bruttoexport följer, som sagt, inte nödvändigtvis en lika snabb tillväxt av de löner och vinster som branschen direkt och indirekt genererar i landet. Ett viktigt exempel på detta är att redan för tio år sedan argumenterade Sinn (2006) för att under tysk industris starka exporttillväxt döljer sig en växande användning av importerade insatser, främst från det forna Östeuropa. Timmer m fl (2013) visar att mellan 1995 och 2008 fördubblades tysk (brutto-)industriexport, men tysk industris nettoexport (löner och vinster) ökade med endast sju procent under samma period. För svensk industri ökade bruttoexporten med 60 procent och nettoexporten med 27 procent under perioden 1995–2008. Därför kan man argumentera för att svensk industri har förbättrat sin konkurrensposition i förhållande till tysk industri sedan mitten av 1990-talet. Uppdaterad statistik visar att den här utvecklingen har fortsatt under åren efter finanskrisen 2008–09.

7 Se Dietzenbacher m fl (2013) för en introduktion till modellens syfte och konstruktion.

2. Svenska industribranschers konkurrenskraft

Ny bild av industribranschers konkurrenskraft

Med utgångspunkt i en jämförelse av RCA skattad med brutto- respektive nettobaserad handelsstatistik ägnas det här avsnittet åt att öka kunskapen om och förståelsen för hur svenska industribranschers konkurrenskraft ser ut och hur den har utvecklats sedan mitten av 1990-talet. Tabell 1 sammanfattar analysen.⁸ Kolumnen ”Olika tecken” visar att i sju av tolv branscher skattar nettostatistiken en annan utveckling av konkurrenskraften än bruttostatistiken under åren 1995–2011. Ett viktigt exempel på detta är att med bruttoexporten försvagades träindustrins konkurrensposition under perioden, men samtidigt stärktes den i betydande utsträckning i termer av nettoexport. På liknande sätt underskattar bruttoexporten utvecklingen i fordonsindustrin; med det vedertagna synsättet försämrades branschers konkurrensposition något mellan 1995 och 2011, men i nettotermer förbättrades den på ett inte obetydligt sätt.

Kolumnen ”Fördel vs nackdel” visar att nivåskillnaden mellan de två RCA-måtten även är betydande vad gäller om de överstiger eller understiger ett; i det förra fallet bedöms branschen ha komparativa fördelar, i det senare bedöms att branschen lider av komparativa nackdelar. I fem av tolv branscher skiljer sig denna bedömning åt under åtminstone något av åren. Två av dessa är kemi och elektronik.⁹ För båda skattar det bruttobaserade RCA-måttet att de lider av komparativa nackdelar och därmed av svag konkurrenskraft. Men om man inkluderar den indirekta förädling som dessa branscher genererar i Sverige, relativt vad de indirekt genererar i andra länder, har dessa branscher en hög konkurrenskraft och därmed har Sverige komparativa fördelar i den här typen av industriproduktion.

Det leder över till kolumnen ”Gynnas av netto (nivå)”. I nivåtermer gynnas åtta av tolv branscher när nettostatistiken används i Balassamåttet.¹⁰ Det innebär att de har en starkare global konkurrensposition i termer av netto- än bruttoexport. Att ta hänsyn till det ökade importinnehållet och den tilltagande specialiseringen inom länder tycks sammantaget gynna dessa branschers konkurrenskraft och konkurrensförutsättningar. Det viktigaste undantaget – massa och papper – är en världsledande bruttoexportör, men exporten består till stor del av slutprodukter och därmed blir skillnaden i förhållande till de inhemska lönerna och vinsterna betydande, även om RCA ligger kvar över ett.

Avslutningsvis har vi kolumnen ”Gynnas av netto (Δ)”. Även i detta fall är det åtta branscher som gynnas i nettotermer. Det betyder att utveck-

8 I Tillväxtanalys (2014) görs en liknande men inte lika djuplodande analys av svensk ekonomi. I en kommande rapport, Tillväxtanalys (2016), tas ytterligare steg. Bland annat jämförs Sveriges förädlingsvärdebaserade RCA med några viktiga konkurrentländer utifrån olika aktiviteter längs de globala värdekedjorna.

9 Av OECD (2011) bedöms de tillhöra de mest innovativa och högteknologiska industribranscherna.

10 För metallindustrin gäller inte detta för år 1995.

	RCA baserad på nettoexport			RCA baserad på bruttoexport			Olika tecken	Fördel vs nackdel	Gynnas av netto (nivå)	Gynnas av netto (Δ)
	1995	2011	1995–2011 (Δ)	1995	2011	1995–2011 (Δ)				
Livsmedel	0,76	0,63	-0,13	0,29	0,46	0,17	*		*	
Textil	0,38	0,41	0,03	0,21	0,16	-0,05	*		*	*
Läder	0,36	0,25	-0,11	0,14	0,12	-0,02			*	
Trä	0,74	2,34	1,60	3,16	2,99	-0,18	*	*		*
Massa och papper	1,76	1,48	-0,28	3,07	3,73	0,66	*			
Kemi	1,28	1,41	0,14	0,83	0,86	0,03		*	*	*
Gummi och plast	0,70	0,90	0,20	0,82	0,72	-0,10	*			*
Annan icke-metall	0,61	1,43	0,82	0,60	0,63	0,04		*	*	*
Metall	0,99	1,28	0,29	1,10	1,10	0,01		*	*	*
Maskin	1,26	1,45	0,20	1,36	1,48	0,12				*
Elektronik	1,18	1,11	-0,07	0,82	0,83	0,01	*	*	*	
Fordon	1,29	1,42	0,12	1,23	1,21	-0,02	*		*	*

Tabell 1 Källa: World input-output database (WIOD) och egna beräkningar.

Balassas komparativa fördelar/nackdelar (RCA-index), nettoexport (förädlingsvärde) och bruttoexport, svenska industribranscher (ISIC rev 3), 1995–2011.

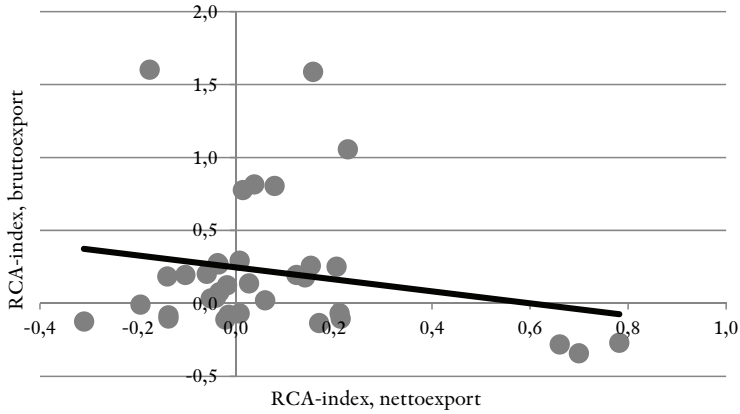
lingen av deras konkurrenskraft sedan mitten av 1990-talet underskattas i termer av bruttoexport – och därmed att de gynnas om fokus riktas mot den nationella fördelningen av de löner och vinster som genereras längs de globala värdekedjorna. Till dessa hör alla typer av branscher, men de två mest framträdande exemplen är trä samt annan icke-metall. I det förra fallet indikerar nettostatistiken en förbättring av RCA med närmare 230 procent samtidigt som brutto-RCA indikerar en försämring med fem procent. I det senare fallet indikerar nettomåttet en förbättring av konkurrenskraften med mer än 130 procent samtidigt som bruttomåttet indikerar en förbättring med endast sju procent.

Omvänt samband

Sammantaget visar tabell 1 att analysen av svenska industribranschers konkurrenskraft och hur den har utvecklats sedan mitten av 1990-talet på ett betydande sätt påverkas av om handeln med omvärlden baseras på brutto- eller förädlingsvärdeperspektivet. Figur 1 illustrerar detta. För att behålla det bruttobaserade perspektivets trovärdighet bör en positiv förändring av brutto-RCA samvariera med en någorlunda jämförbar förbättring av netto-RCA. Men i genomsnitt är sambandet det omvända: en förbättring av netto-RCA korrelerar med en (svag) försämring av brutto-RCA.¹¹ Ju starkare en branschs konkurrenskraft har blivit i nettotermer, desto svagare har den blivit i bruttotermerna.¹²

¹¹ Figuren innehåller observationer för förändringen mellan 1995 och tre slutår (2009–11).

¹² Spearmans rankkorrelation är som mest negativ för förändringen mellan 1995 och 2011 (-0,44).

Figur 1
Samband mellan brutto- och nettobaserat (förädlingsvärde) Balassa-mått (RCA-index), svenska industribranscher, förändring 1995–2009/11

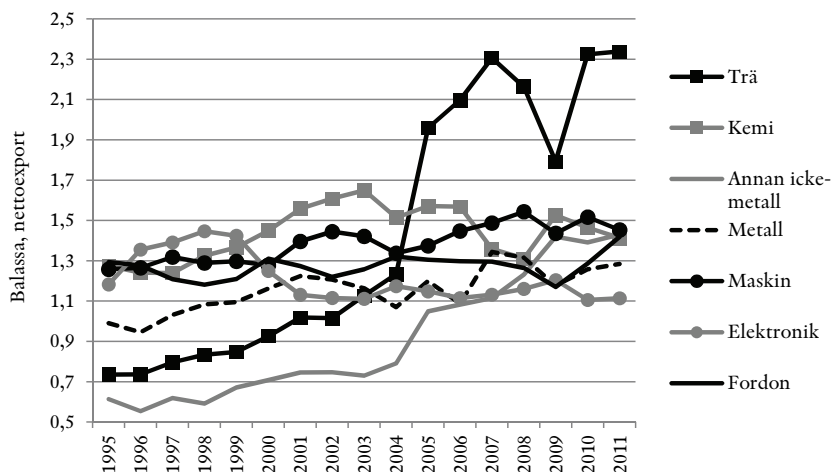
Källa: WIOD och egna beräkningar.

3. Specialiseringsmönster i svensk ekonomi

I ljuset av den pågående struktururomvandlingen och de mest utvecklade ländernas behov av att ytterligare klättra i värdekedjorna är det centralt att förstå hur specialiseringsmönstren har utvecklats i svensk ekonomi sedan mitten av 1990-talet. Antagandet är att teknikutvecklingen och konkurrenstrycket har drivit industriproduktionen i riktning mot de mest innovativa och högteknologiska branscherna. I figur 2 presenteras därför den nettobaserade utvecklingen för de fyra industribranscherna som av OECD (2011) bedöms vara de mest innovativa. Därutöver ingår i figuren de tre branscherna med den bästa procentuella utvecklingen sedan mitten av 1990-talet – trä, annan icke-metall samt metall. I de båda första fallen har RCA ökat mycket snabbt och svensk ekonomi har blivit betydligt mer specialiserad på export från dessa branscher. Båda är också råvaruintensiva och bedöms inte tillhöra de mest högteknologiska. Metallproduktionen är den bransch som har den tredje snabbaste specialiseringstakten, men inte heller den passar in i beskrivningen att vara någon av de mest innovativa industribranscherna.

Utvecklingen i de fyra mest innovativa branscherna är långt ifrån lika positiv. Under den andra hälften av 1990-talet var svensk export specialiserad på elektronikprodukter. Detta var en konsekvens av Ericsons starka utveckling, men i samband med IT-krisen runt millennieskiftet föll specialiseringen mot elektronikproduktion snabbt tillbaka och har under det senaste decenniet legat på en stabil nivå, ungefär 20 procent lägre än under rekordåren och fem procent lägre än i mitten av 1990-talet. Från en jämförbar utgångsnivå utvecklades produktionen av kemiprodukter starkt t o m år 2003. Därefter har graden av specialisering trendmässigt minskat (läs: AstraZeneca), även om nivån år 2011 fortfarande ligger över nivån i mitten av 1990-talet. Med hänsyn tagen till viss variation mellan åren har specialiseringen mot fordonsproduktion legat i stort sett konstant sedan mitten av

Figur 2
Balassa, nettobaserat
(förädlingsvärde)
RCA-index, urval av
svenska industribranscher, 1995–2011

Källa: WIOD och egna beräkningar.

1990-talet, dock med en snabb återhämtning efter finanskrisen 2008–09. Avslutningsvis visar figuren att maskin är den enda av de fyra mest innovativa industribranscherna som kan uppvisa en gradvis allt högre RCA-kvot sedan mitten av 1990-talet. Svensk export har – inklusive den indirekta förädlingen – gradvis blivit alltmer specialiserad mot maskinvaror.

Men trots detta kan inte slutsatsen bli någon annan än att det inte finns några starka belägg för att specialiseringen av svensk export har rört sig i riktning mot industribranscher som bedöms vara de mest högteknologiska och innovativa. Snarare är sambandet det omvända. Inte minst sedan åren runt millennieskiftet har specialiseringen mot elektronik och kemi minskat och varit i stort sett oförändrad för produktionen av fordon. I stället har det svenska specialiseringsmönstret gått i riktning mot export av råvaror, inte minst trä och metall. Det tycks som om den snabba globala tillväxten, driven av Kinas och andra tillväxtländernas växande behov av råvaror, under åren efter millennieskiftet påverkade svensk ekonomis specialiseringsmönster. I en tid när fokus alltmer har riktats mot kemi, fordon och elektronik som de viktigaste framtidsbranscherna har exportstrukturen i stället specialiserats i riktning mot det som historiskt har lagt grunden för landets välbefinningsutveckling: råvaror i allmänhet och malmen och skogen i synnerhet.

4. Avslutande diskussion

Nytt synsätt på komparativa fördelar och branschens konkurrenskraft krävs

Den vedertagna, bruttobaserade metoden för att analysera och förstå svensk ekonomis specialiseringsmönster och industribranschens konkurrenskraft

är daterad. Den ger inte längre en tillförlitlig kunskap om och förståelse för utvecklingen av svensk ekonomi och var landets komparativa fördelar finns. Detta är dock inte särskilt förvånande eftersom metoden inte tar hänsyn till den mest framträdande strukturförändringen som har skett under senare decennier: en ökad grad av specialisering, nationellt och globalt. Det innebär att industribranschernas bruttoexport säger allt mindre om hur mycket löner och vinster den genererar i Sverige, men det innebär också att bruttoexporten säger allt mindre om var i den inhemska ekonomin förädlingen sker.

Ökad specialisering mot malm och skog

Handeln mellan länder bör i stället analyseras och förstås utifrån ett nettoperspektiv – hur löner och vinster fördelas mellan länder och branscher längs alltmer komplicerade globala värdekedjor. Med detta synsätt har svensk industri sedan åren runt millennieskiftet minskat sin specialisering mot de mest innovativa branscherna. När alltmer fokus har riktats mot kemi, elektronik och fordon har specialiseringen i stället gått i riktning mot det som historiskt har lagt grunden för landets välbefinningsutveckling: råvaror i allmänhet och malmen och skogen i synnerhet.

Förädlingsvärdeperspektivet är viktigt för regeringen och parterna på arbetsmarknaden

Behovet av ett nytt synsätt på industribranschens konkurrenskraft och länders specialiseringsmönster innebär att man bör iaktta en viss försiktighet visavi de bruttobaserade analyser av svensk ekonomi som har genomförts under senare tid.¹³ Detta nya synsätt är av särskild betydelse för den socialdemokratiska ledda regeringen, med dess ambition att nyindustrialisera Sverige och med en exportstrategi som en bärande del av strategin för att ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Men det gäller även de märkessättande parterna på arbetsmarknaden, där industrins marknadsandelar och konkurrenskraft är viktiga parametrar för att fastställa det löneutrymme som kan tas i anspråk i svensk ekonomi utan att försämra industrins internationella konkurrenskraft.¹⁴

Regeringen bör slopa sitt exportmål – och införa ett konkurrenskraftsmål

Att regeringen så tydligt prioriterar industrins betydelse för jobb, innovation och tillväxt är högst välkommet, men man bör dra rätt slutsatser av

¹³ Facken inom industrin (2015), Industrins ekonomiska råd (2015), Business Sweden (2015), Regeringskansliet (2015) och Industrins arbetsgivare (2015).

¹⁴ Industrins arbetsgivare har under senare år lyft fram Tyskland som ett föregångsland vad gäller arbetsmarknadsreformer i allmänhet och lönebildning i synnerhet. Som har antytts tidigare i den här artikeln är dock Tyskland kanske det bästa exemplet på när det bruttobaserade perspektivet leder till missvisande slutsatser. Nästan inget annat land i västvärlden har haft en så stark tillväxt i bruttoexporten under senare år, men samtidigt har tillväxten i den inhemska förädlingen varit svagare än i så gott som alla andra länder.

hur den nya, globala ekonomin fungerar. Så som regeringens exportstrategi har presenterats ger den en ofullständig bild av industrins och dess delbranschens konkurrenskraft och hur framgångsrikt Sverige är som exportnation. Det exportmål som regeringen har slagit fast – att bruttoexportens andel av BNP ska öka – visar att det finns en hemläxa att göra.¹⁵ Ett sådant mål kan ifrågasättas på merkantilistiska grunder, men det säger framför allt mindre om i vilken utsträckning exporten bidrar till arbetstillfällena och ökat materiellt välstånd i Sverige och var i ekonomin arbetstillfällena skapas.

För att på ett korrekt sätt fånga in de mest avgörande delarna av den pågående strukturomvandlingen av svensk och global ekonomi bör regeringen därför ge Statistiska centralbyrån i uppdrag att löpande producera förädlingsvärdebaserad utrikeshandelsstatistik. Endast på det sättet kan en trovärdig och forskningsbaserad kunskapsbas skapas för att förstå utvecklingen av svenska industribranschens konkurrenskraft, specialiseringsmönster och Sveriges position som exportnation. Med fokus på den inhemska förädlingen bör regeringen därefter slopa sitt exportmål och i stället införa ett konkurrenskraftsmål:

Med stöd av en ökad frihandel ska svensk ekonomis andel av de löner och vinster som under ett år krävs för att producera världens industriprodukter öka.

Även om det inte inkluderar alla delar av ekonomin, understödjer detta konkurrenskraftsmål på ett mer rättvisande sätt regeringens ambition att nyindustrialisera Sverige. Det leder i sin tur till bättre förutsättningar att formulera en ändamålsenlig politik. Detta stärker exportstrategins bidrag till regeringens mycket ambitiösa mål att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020.

REFERENSER

- Balassa, B (1965), "Trade Liberalization and 'Revealed' Comparative Advantage", *The Manchester School of Economic and Social Studies*, vol 32, s 99–123.
- Balassa, B och M Noland (1989), "Revealed' Comparative Advantage in Japan and the United States", *Journal of International Economic Integration*, vol 4, s 8–22.
- Business Sweden (2015), *Tio år av vikande trend – marknadsandelar för den svenska exporten*, Business Sweden, Stockholm.
- Costinot, A, D Donaldson och I Komunjer (2012), "What Goods Do Countries Trade? A Quantitative Exploration of Ricardo's Ideas", *Review of Economic Studies*, vol 79, s 581–608.
- Dietzenbacher, E, B Los, R Stehrer, M Timmer och G de Vries (2013), "The Construction of World Input-Output Tables in the WIOD Project", *Economic Systems Research*, vol 25, s 71–98.
- Facken inom industrin (2015), *Ekonomiska bedömningar*, Facken inom industrin, Stockholm.
- Industrins arbetsgivare (2015), "Industriavtalet måste ligga klart under en procent per år", *Dagens Nyheter*, 9 december 2015.
- Industrins ekonomiska råd (2015), *Inför 2016 års avtalsrörelse*, Industrins ekonomiska råd, Stockholm.
- Johnson, R C och G Noguera (2012), "Accounting for Intermediates: Production Sharing and Trade in Value Added", *Journal of International Economics*, vol 86, s 224–236.
- Kommerskollegium (2015), *Trade is Essential for Jobs – A Value Chain Perspective for Sweden*, Komerskollegium, Stockholm.
- Konjunkturinstitutet (2015), *Lönebildningsrapporten 2015*, Konjunkturinstitutet, Stockholm.
- Koopman, R, W Powers, Z Wang och S-J Wei (2010), "Give Credit Where Credit Is Due: Tracing Value Added in Global Production

¹⁵ Regeringskansliet (2015).

Chains”, NBER Working Paper 16426.

Lamy, P (2011), ”Made in China’ Tells Us Little about Global Trade”, *Financial Times*, 24 januari 2011.

Laursen, K (2015), ”Revealed Comparative Advantage and the Alternatives as Measures of International Specialization”, *Euroasian Business Review*, vol 5, s 99–115.

Lind, D (2014), *Value Creation and Structural Change during the Third Industrial Revolution – The Swedish Economy from a Vertical Perspective*, doktorsavhandling, Lund Studies in Economic History 64, Lunds universitet.

OECD (2011), ”ISIC rev. 3 Technology Intensity Definition. Classification of Manufacturing Industries into Categories Based on R&D Intensities”, OECD, Paris.

OECD (2013a), ”Interconnected Economies: Benefiting from Global Value Chains”, OECD, Paris.

OECD (2013b), ”OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2013. Innovation for Growth”, OECD, Paris.

OECD-WTO (2012), ”Trade in Value-Ad-

ded: Concepts, Methodologies and Challenges”, OECD-WTO, Paris.

Rahman, J och T Zhao (2013), ”Export Performance in Europe: What Do We Know from Supply Links?”, IMF Working Paper 2013/62, Washington.

Regeringskansliet (2015), *Sveriges exportstrategi*, Regeringskansliet, Stockholm.

Sinn, H-W (2006), ”The Pathological Boom and the Bazaar Effect: How to Solve the German Puzzle”, *The World Economy*, vol 29, s 1157–1175.

Timmer, M P, B Los, R Stehrer och G de Vries (2013), ”Fragmentation, Incomes and Jobs: An Analysis of European Competitiveness”, *Economic Policy*, vol 28, s 615–661.

Tillväxtanalys (2014), *Competing in Global Value Chains: Implications for Jobs and Income in Sweden*, PM 2014:10, Tillväxtanalys, Stockholm.

Tillväxtanalys (2016), *Global Value Chain Specialization: Patterns of Sweden and Its Key Competitors*, rapport under framtagande, Tillväxtanalys, Stockholm.